

10.10.2016 • Leestijd 9 - 12 minuten

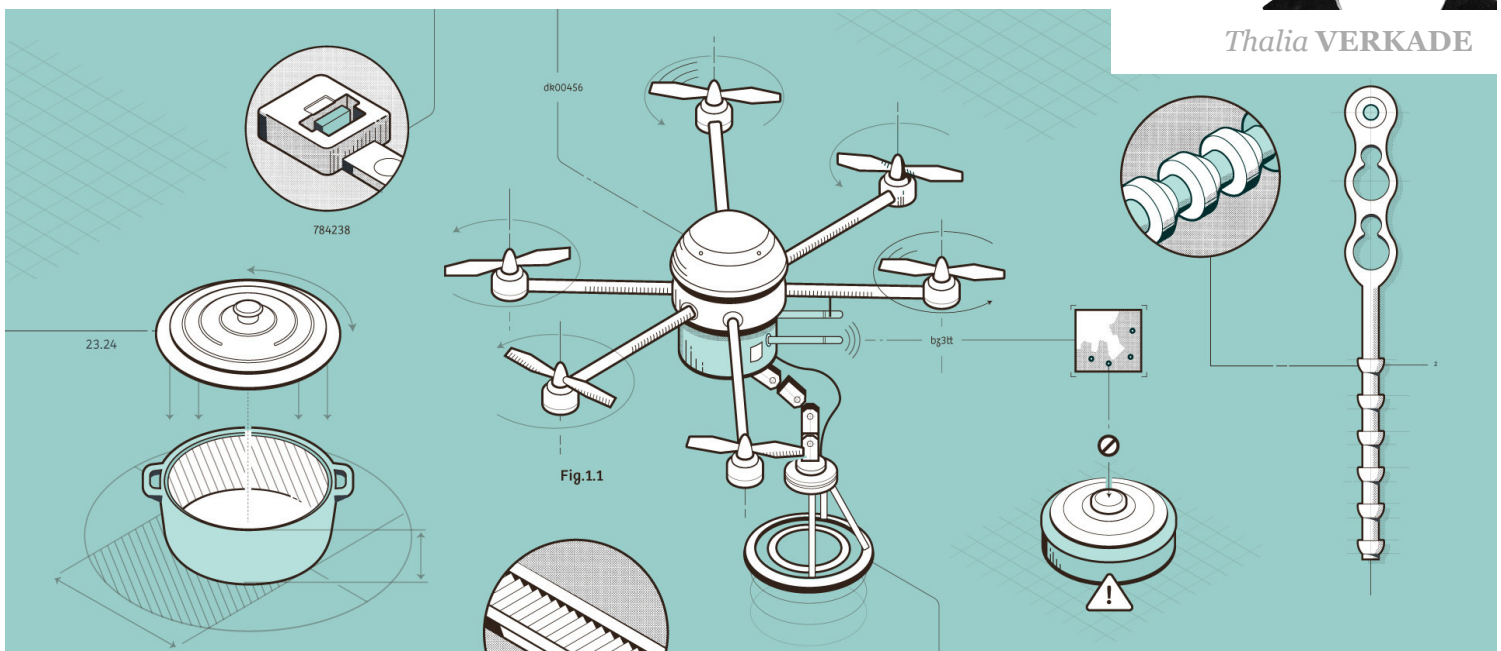
Mensen bedenken aan de lopende band geniale, unieke, nieuwe dingen. Maar hoe kan het dat het ene idee een succes wordt, maar de meeste andere niet? Ik zocht afgelopen weken naar verklaringen. Dit zijn de negen inzichten die ik opdeed.

Laat patenten links liggen (en nog acht inzichten voor wie met zijn idee de wereld wil veroveren)

Correspondent
Vindingrijkheid
& Vernieuwers

Thalia VERKADE

Illustratie: Leon de Korte (redactioneel ontwerper bij De Correspondent)

Waar ligt het aan of een uitvinding de wereld verovert? Met een uitvinding van een lid van De Correspondent in de hand stelde ik die vraag afgelopen tijd aan een reeks mensen die de wereld aan het veranderen zijn met hun ideeën.

1. Het wiel vind je niet meer (in je eentje) uit

Een nieuwe manier om dingen aan elkaar en weer los te maken: niet veel mensen kunnen het verzinnen en nemen ook nog de tijd om het te maken. De nylon ZicLok van Willem Hienekamp is een prachtig staaltje van menselijke briljantie.

*De ZicLok van Willem Hienekamp.
Met deze uitvinding in de hand vroeg ik vernieuwers naar hun ideeën.*

Ik begrijp nu dat dit een klassiek staaltje is. Want hoe uniek Hienekamps uitvinding ook is, mijn eerste les is:

Mensen verzinnen aan de lopende band geniale, unieke, nieuwe dingen.

En dat niet alleen, er zijn steeds meer mensen in de gelegenheid technische noviteiten te bedenken. Eén aanwijzing daarvoor is de jaarlijkse groei van het aantal patenten. Een patent krijg je alleen als wat je hebt bedacht niet al bestaat.

De meeste moderne uitvindingen zijn verbeteringen van, of varianten op, wat er al is. Voor de individuele uitvinder betekent dit: een steeds kleinere kans dat hij of zij degene is die zjuist het wiel heeft uitgevonden. De tijd van grofmazige, grootschalige oplossingen is voorbij.

Maar dat is niet erg: de mogelijkheden om als eenling of klein bedrijfje een uitvinding voor een specifieke doelgroep te maken, zijn groter dan ooit: ideeën kun je razendsnel uitvoeren tot prototype (meer bij punt 3), en makkelijk testen bij degenen voor wie je je uitvinding maakt (meer bij punt 4).

2. Na het uitvinden begint het werk pas echt

Terwijl ik bezig was met deze serie verhalen, kwam er prachtig Nederlands uitvindersnieuws langs over de man die de inkeping in het beschuitje bedacht. Theo Tempels is zijn naam, en zijn verhaal is extreem uitzonderlijk. Tempels werd als stereotype eenzame uitvinder rijk met een patent alleen, in een tijd waarin dat ongeveer nooit meer gebeurt.

Toen beschuitfabrikanten hun beschuitjes wilden inkepen, moesten zij een licentie van Theo Tempels kopen

Tempels verzon de inkeping, bouwde er geen machine voor, maar beschermde het idee wel met een patent. Toen beschuitfabrikanten hun beschuitjes wilden inkepen, moesten zij een licentie van hem kopen. Het is hét stereotype verhaal van de man met hét briljante idee.

Maar uit álle andere verhalen die ik ben tegengekomen, doemt een ander beeld op. Zoals deze drie oer-Hollandse uitvindersverhalen waar lezers me op wezen - die allemaal laten zien dat het echte werk pas begint als het idee bedacht is, én dat uitvinders dat zelf vaak maar moeilijk vinden om te geloven. Dat verklaart ook waarom uitvindersloon maar laag is (vaak rond de 5 procent).

3. Ideeën werden nog nooit zo snel objecten

Je kunt sneller en makkelijker dan ooit snelle prototypes van onderdelen of objecten maken met industriële 3D-printers, die mede dankzij het aflopen van patenten de afgelopen jaren betaalbaar werden voor bedrijven als Shapeways. Maar de techniek wordt ook volop toegepast in de hightechindustrie, bijvoorbeeld in de raketten van SpaceX.

3D-printen versnelt het uitvindproces in zijn geheel, waardoor ideeën nog sneller gematerialiseerd, getest, verbeterd en toegepast (of verworpen) kunnen worden.

4. Je kunt makkelijker dan ooit testen of je idee aanslaat

En juist daarom is het zaak samen te werken. De kans dat je als enkel individu het nieuwe wiel uitprint, wordt door alle mogelijkheden eerder kleiner dan groter. Maar testen of je beet hebt is - dankzij het internet - makkelijker dan ooit.

Met een crowdfundingplatform als Kickstarter kun je niet alleen geld ophalen, maar ook meteen marktonderzoek doen: de vraag beantwoorden of mensen zitten te wachten op wat je hebt bedacht. Er zijn na zeven jaar ruim 112.000 projecten mee gefinancierd, en Kickstarter is niet het enige platform. Maar wel een heel effectieve om je idee én je uitvoeringscapaciteiten mee te testen.

Bij Kickstarter voeren de meeste makers een maand lang campagne. Halen ze het streefbedrag niet op, dan is dat een goed teken dat er iets schort aan hun uitvinding of het marketingplan. En dan gaat de hele financiering niet door. Je moet dus alles goed op orde hebben voor je eraan begint.

En dat lukt, zo blijkt uit de ervaringen daar, niet in je eentje. Het liefst heb je iemand in je team die - zoals dat altijd al handig was - professioneel verstand heeft van marketing.

5. Een patent verdienen je zelden terug

Patenten waren er ooit voor bedoeld dat mensen hun technische ontwikkeling deelden en niet geheimhielden. Maar inmiddels lijkt een patent het vaak eerder moeilijker dan makkelijker te maken om een uitvinding te verspreiden, zeker als je zelf niet een patentenspecialist bent of in huis hebt. In het filmpje bovenin is te zien dat patenten aanvragen vooral *big business* is voor grote bedrijven.

Hoe meer zelfstandige vernieuwers ik sprak, hoe meer ik tot de conclusie kwam dat het aanvragen van het patent voor eenlingen enorm veel nadelen met zich meebrengt. Zoals:

- Als je puur statistisch kijkt, is de kans dat je met de lotto je lot terugverdient groter dan dat je je patent terugverdient (een investering van duizenden euro's die ieder jaar verder oploopt).
- Er gaat veel tijd en geld in de bureaucratische processen van het aanvragen en verlengen zitten. Die had je ook kunnen besteden aan het verzinnen van nieuwe dingen, of het verbeteren van je uitvinding. Om niet te spreken van tijd en geld om je octrooi te verdedigen tegen (meestal: grote) partijen die het nietig willen laten verklaren.
- Je idee kan alsnog gestolen worden, en dan moet je daar achteraan (met een gereede kans dat je je in Chinese wetgeving moet gaan verdiepen of een advocaat moet inhuren die dat voor je doet).

Misschien nog belangrijker: patenten staan het delen van en samenwerken aan ideeën, dat de laatste jaren nu juist zo makkelijk is geworden, al snel in de weg. Want:

- Als je de wijsheid van anderen wilt kunnen gebruiken om je idee te verbeteren, is het niet ideaal om tegelijkertijd te willen cashen op het verkopen van het idee.
- Als je idee echt de wereld verbetert, wil je het dan niet gewoon gratis delen? Daarmee kun je een reputatie opbouwen en dat levert mogelijk weer andere verdienmogelijkheden op. En/of de eeuwige dankbaarheid van je medemensen.

En dan is er nog deze hele praktische afweging:

- Als je weet dat de uitvoering zoveel meer werk is dan het bedenken van het idee, hoef je ook minder bang te zijn dat het wordt gestolen, en kun je je tijd in de uitvoering steken. Als je je technische uitvinding uitvoert en als model van jouw hand aan de wereld presenteert, heb je bovendien gratis het eerste jaar enige automatische modellenrechtelijke bescherming op die uitvoering, ook al is de techniek die je hebt uitgevonden dan onbeschermd.

Allemaal redenen voor mij om deze column te schrijven, met als strekking: het zijn juist de uitzonderlijke mediasuccesverhalen die mensen het verkeerde idee kunnen geven over hun kansen met een patent.

6. Oplossingen creëren nieuwe problemen

Een eeuwig herbruikbare tiwrap lijkt op dit moment nuttig en minder vervuilend dan een wegwerptiwrap. Maar elke oplossing creëert weer nieuwe problemen.

Terwijl ik bezig was met deze verhalen, luisterde ik een prachtige vijfdelige podcast over olie. En daarin werd een interessant punt gemaakt over plastic (dat is gemaakt van olie). De uitvinding ervan loste een halve eeuw geleden een cruciaal probleem op: dat spullen zoals tandenborstels lastig in massaproductie te nemen waren en daarom voorbehouden bleven aan de rijken. Maar diezelfde massaproductie creëert nu het probleem van vervuiling ter land, te zee en in de lucht.

Aan die fantastische, democratiserende oplossing dreigt onze planeet nu te bezwijken.

Architect en circulair ondernemer Thomas Rau zegt het zo: dé oplossing zorgt voor een nieuw probleem. Daarom moet je in een 'oplossingenecosysteem' werken. Niet gaan voor duurzame, maar juist voor tijdelijke oplossingen, die aansluiten op andermans werk. Daarmee verover je misschien niet de wereld, maar zorg je er wel voor dat die langer meegaat.

7. Uitvindingen die aanslaan beginnen vaak als een lekker verhaal - en dat is oké

Vernieuwingen beginnen vaak als verhaal. Crowdfundplatform Kickstarter laat goed zien hoe makkelijk ideeën die de problemen van mensen op kunnen lossen zichzelf verspreiden, via (social) media, ook al zijn het alleen nog maar ideeën. En dat is weer een goede maatstaf om te zien of er überhaupt behoefte bestaat aan wat je wilt maken. Het is geen valse marketing, als je maar aannemelijk kan maken dat je in staat bent hetgeen te maken dat je belooft en dat vervolgens ook doet. (De Correspondent is ook ooit zo begonnen).

Marketingverhalen zoals die aan de lopende band worden bedacht voor wegwerpartikelen, kunnen evengoed worden toegepast op het omgekeerde ideaal: dat we alles nog maar één keer kopen. Hoe je dat doet, vertelt Tara Button uit Londen, een reclaimedame die uit onvrede met de consumptiemaatschappij een webshop begon waar je als het goed is spullen maar één keer hoeft te kopen. Ze schrijft intussen een boek over hoe massaconsumptie niet alleen een probleem oplevert voor de planeet, maar de mensheid ook aantoonbaar ongelukkig maakt.

8. Uitvindingen veroveren de wereld op de golven van nieuwe technologieën

Drones en 3D-printers. Als ik ergens veel nieuwe mogelijkheden tegenkwam tijdens het schrijven van deze serie, dan waren het drones en 3D-printers. Beide zijn het relatief nieuwe technologieën. 3D-printen kan al een jaar of dertig, wat betekent dat heel veel patenten die die technologie duur maakten nu aflopen, waardoor het veel goedkoper wordt, en er daardoor afgelopen jaren heel veel mogelijkheden zijn ontstaan voor kleine bedrijven en individuen. En dat leidt weer tot nieuwe uitvindingen, zowel van printers als van geprinte objecten. Aangezien zo ontzettend weinig uitvindingen de wereld veroveren, of zelfs maar een stukje ervan, is het handig om mee te surfen op de golven aan nieuwe mogelijkheden die nieuwe technologieën veroorzaken.

9. Een oplage op maat is beter dan massaproductie

Waarom veroveren sommige uitvindingen de wereld en andere niet, vroeg ik mij af. Ik moet nu concluderen dat dat de verkeerde vraag was. Want waarom zou je ergens zoveel

mogelijk van willen produceren? Terwijl het internet het juist mogelijk heeft gemaakt vraag en aanbod veel meer op elkaar af te stemmen.

Wil je iets maken dat de wereld verovert (of bijvoorbeeld ons sterrenstelsel, zoals deze raket), dan moet je een onderdeel worden van een enorm samenwerkingsverband. Maar werk je graag als zelfstandige uitvinder, dan is het handiger nieuwe dingen te blijven verzinnen binnen de capaciteiten die je als uitvinder hebt, en die actief te delen. Kleine en grote variaties op het thema van je werk.

Daar kwam ik achter bij het schrijven over een puzzeluitvinder die zo werkt. Hij probeert niet rijk te worden van één puzzel, maar vestigde zijn naam op YouTube als de man die aan de lopende band kleine puzzelinnovaties verzint. En af en toe is er een zo veelbelovend dat een uitgever het spelconcept van hem koopt.

En uitvinder Willem Hienekamp zelf?

Ook Willem Hienekamp is tot de conclusie gekomen dat de wereld niet per se beter wordt van massaoplagen. Daarom legt hij zich op dit moment toe op een nieuw soort verbinding, die gemakkelijk te 3D-printen is en in kleinere oplages zou kunnen worden verkocht.

Daarover meer in de update onderaan deze paragraaf.

Is er verder nog iets, vroeg ik hem, dat ik moet opschrijven over jou in mijn slotverhaal? Ja, er was nog iets. 'Het lijkt nutteloos, maar als ik weer in die situatie was, zou ik deze vinding weer octrooieren. Mijn vergelijking met een loterij noemt hij, in zijn vriendelijke stijl, 'geen logische conclusie.'

De uitvinder had me eerder al verteld dat hij niet in staat zou zijn om nieuwe dingen uit te vinden, als hij zich ook zou moeten bezighouden met de marketing en verspreiding ervan. Hienekamp denkt dat de wereld er beter van wordt als uitvinders ook de kans krijgen om dingen uit te vinden die niet direct hun nut laten zien. Daarvoor is ook het octrooiensysteem van oorsprong bedoeld: om uitvinders te verleiden hun ontdekkingen niet geheim te houden, maar bij te dragen aan de stand van de techniek. Zoals filosoof en voormalig risico-analist Nassim Taleb laat zien in het boek *Antifragile*: technologische vooruitgang komt niet voort uit geplande innovatie, maar uit een proces van proberen, en van toeval.

Willem Hienekamp: 'Toepassing kan een lange tijd op zich laten wachten. De omstandigheden moeten er rijp voor zijn. Daarom ervaar ik de toestand waarin deze vinding nu verkeert ook niet als mislukt. Het is een nieuwe verbindingsmanier voor soepele

voorwerpen die ik uit de onbekendheid naar voren heb gehaald, omdat ik dacht dat die zou bestaan. Dat is geheel gelukt. Die kan nu altijd ineens van pas komen.'

Meer lezen?

Leden
WERVEN
leden

We zijn drie jaar geworden! Ter ere van onze verjaardag werven leden nieuwe leden.

Al lid? Log dan hier in en lees meer over deze actie.

Nog geen lid? Wij weten nog wel een leuk verjaardagscadeau!